

Bijlage 1: Detail informatie SROI

1. Social Return in de arbeidsmarktregio Zwolle

Social Return

Social Return On Investment (SROI) is een instrument om maatschappelijke waarde te creëren via inkoop.

SROI krijgt vorm door kansen te bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Via sociale voorwaarden bij aanbestedingen worden deze kansen verzilverd, uiteraard in goed overleg met opdrachtnemers. De toepassing van SROI is afgebakend door nationale- en EU-wetgeving en moet voldoen aan de beginselen van het aanbestedingsrecht. Expertise en capaciteit zijn vereist om uitvoering te geven aan deze taak. In de arbeidsmarktregio Zwolle is gekozen voor een regionale eenduidige SROI-aanpak. Sinds 2017 is de uitvoering vanuit efficiency- en vanuit ondernemersoogpunt neergelegd bij het Expertisepunt SROI (ESR).

Organisatie Social Return in de arbeidsmarktregio Zwolle

Het Expertisepunt Social Return (ESR, 1,8 fte) werkt regionaal: in opdracht van 14 gemeenten in de Arbeidsmarktregio Zwolle (waaronder gemeente Zwolle), het waterschap Drents Overijsselse Delta en de provincie Overijssel. Het ESR adviseert en faciliteert opdrachtgevers en opdrachtnemers bij de invulling van SROI. Het ESR is ondergebracht bij de gemeente Zwolle.

Voorbeelden van SROI-activiteiten

Bedrijven die te maken hebben met SROI hebben verschillende keuzes om deze in te vullen. De SROI-activiteiten hebben een relatie met de huidige of de toekomstige arbeidsmarktsituatie van mensen en richt zich op 3 sporen.

1. Inzet personeel

Voorbeelden hiervan zijn o.a. het aangaan van een arbeidsovereenkomst, de proefplaatsing of de werkervaringsplek, stages, leerwerkplekken.

2. Maatschappelijke activiteiten

Hieronder vallen activiteiten ter bevordering van arbeidsparticipatie of het bevorderen van vakmanschap. Een voorbeeld hiervan is ureninzet t.b.v. het onderwijs, denk bijvoorbeeld aan: gastlessen over bedrijf, branche of sector, bedrijfsbezoek voor leerlingen/studenten. Ook aanvullende opleidingskosten van mensen uit de SROI-doelgroepen vallen onder deze categorie activiteiten.

3. Sociale inkoop

Sociale inkoop betreft dienstenafname van een sociale werkvoorziening, een social enterprise, een PSO-30+ gecertificeerde organisatie. Dienstenafname van dit type organisaties bevordert hun continuïteit en daarmee de duurzame inzet van mensen uit de meest kwetsbare doelgroepen.

Het ESR adviseert de opdrachtnemers over hun SROI-invullingsmogelijkheden. Daarnaast legt het ESR afspraken vast en monitort ze de voortgang.

2. Bevindingen

Convenant SROI Oost Nederland

Overheden in Overijssel en Gelderland gebruiken inmiddels dezelfde regels voor Social Return On Investment (SROI). Hierdoor is het voor bedrijven eenvoudiger om aan de SROI-voorwaarden te voldoen en kunnen ze meer mensen helpen die moeilijk aan werk komen. Op 2 oktober 2019 is een convenant ondertekend door o.a. Rene de Heer als voorzitter van de arbeidsmarktregio Zwolle. Initiatief heeft landelijke waardering gekregen, o.a. in het [Nationaal Plan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2021-2025](#).

Minder vrijblijvendheid – Praktijkvoorbeeld 3:

Overheden in Gelderland en Overijssel stellen een gezamenlijke werkwijze voor social return op

Door in een arbeidsregio één beleid voor social return aan te houden, kunnen Gelderse en Overijsselse overheden tegemoet aan de vraag van ondernemers. Social return wordt vanuit beleid al lange tijd opgenomen in aanbestedingen in het kader van MVI. Toch is er geen landelijke afspraak voor de eisen, doelgroepen en waardering die overheden kunnen stellen aan social return in hun aanbestedingen. Dat zorgde ervoor dat er veel verschillen waren tussen opdrachten, wat het voor ondernemers soms moeilijk maakte om zich voor iedere opdracht aan de eisen te conformeren. In navolging van andere

arbeidsmarktregio's lag ook in deze regio de behoefte om de regels gelijk te trekken, zowel in beleid als in uitvoeringsprocessen.

Het convenant *Convenant Social Return Oost-Nederland* is door 55 overheden en een waterschap in de twee provincies ondertekend en is opgebouwd uit een bouwblokkenmodel. Hierin staan alle vormen van maatregelen en doelgroepen die binnen social return kunnen worden beschreven en zijn gekoppeld aan de jaarlijkse SROI waarden om de werkzoekende naar werk te begeleiden. Ook de Prestatieladder Sociaal

Sterke toename aantal contracten met SROI-opgave.

Per 1 juli 2021 heeft het ESR 622 contracten in beheer. Dit gaat om aanbestedingen van alle 14 gemeenten, provincie en waterschap. Meer dan de helft van de contracten zijn meerjarig (2-10 jaar). *Voor de gemeente Zwolle gaat het om 125 contracten waarvoor zij enig¹ opdrachtgever is. Voorbeelden hiervan zijn o.a. nieuwbouw WRZV-hallen, aanleg fietsenstalling station Zwolle, wegenonderhoudprojecten, schoonmaak, catering etc.*

Hoogconjunctuur

Vanwege de heersende hoogconjunctuur is er sprake van krapte op de arbeidsmarkt. Voor SROI betekent dit:

- Rekening houden met de SROI-eis in een aanbestedingstraject (is het haalbaar, proportioneel)
- Per opdracht nagaan welke kansen er zijn in een aanbesteding en daar een SROI-eis op inrichten.
- Opdrachtnemers wijzen op andere mogelijkheden dan personele inzet (werkfit maken, meedoen aan zij-instroomtrajecten, sociaal inkopen etc.)

Het ESR adviseert opdrachtgevers en opdrachtnemers in dit type vraagstukken.

Adviesrol ESR wordt vaker benut

Het betreft hier:

- advies over de op te nemen SROI-uitvraag (hoogte en vorm van de SROI-verplichting). In het verleden werd te vaak de standaard eis (5% contracteis) gehanteerd. Dit kan leiden tot disproportionaliteit. Factoren om rekening mee te houden zijn de looptijd, opdrachtwaarde, loondeel, het type opdracht en vooral de samenhang hiertussen. Het ESR is na 622 SROI-trajecten zeer ervaringsdeskundig op dit gebied.
- advies bij beantwoording van vragen tijdens de Nota van Inlichtingen.

Voor de gemeente Zwolle gaat het bijvoorbeeld om de aanbesteding Ingenieursdiensten (op maat gemaakte SROI-bijlage), circulair fietspad Steinfurtstraat (maatwerkuitvraag op alleen onderwijsinvullingen vanwege de kennisdoelstelling inzake circulariteit) etc.

¹ Er zijn ook aanbestedingen waarin gezamenlijk is aanbesteed. Hierin is Zwolle 1 van meerdere opdrachtgevers is (bijv. in de zorg). Zie onder "Regionaal (gebundelde) contracten in onderdeel 3.

Invloed Corona

De invloed van Corona op SROI-trajecten is beperkt gebleven en alleen merkbaar gebleven bij o.a.:

- Facilitaire dienstverleningsopdrachten zoals schoonmaak en catering (vanwege thuiswerken).
- Onderwijsgerelateerde SROI-invullingen zoals gastlessen of excursies (niet toegestaan tijdens lockdown);
- De zij-instroomtrajecten vanuit de sectortafels, deze staan on hold en starten wanneer dat weer kan.

SROI draagt bij aan duurzame inzetbaarheid van mensen en sluit prima aan bij de regionale ambities uitgesproken in de Human Capital Agenda c.q. Sectortafels van [Upgrade jezelf regio Zwolle](#).

Leerwerktrajecten in PPS-constructies door SROI.

Zij-instroom via leerwerktrajecten - in samenwerking met opdrachtnemers – levert een win-win situatie op: nieuwe instroom van vakpersoneel in de betreffende sector en uitstroom van kandidaten van gemeenten en UWV. Voorbeelden: Verkeerskundige 2.0 (Smart Mobility), medewerker klantcontactcentrum, assistent-calculator infra, WEP-trein zorg, Verzorgende Individuele Gezondheid en/of Maatschappelijk Zorg etc..

Opdrachtnemers mogen hun support in deze trajecten meetellen als SROI-invulling. Voorbeelden van die support zijn o.a.: vergoeding opleidingskosten, ureninzet t.b.v. werving en selectie van kandidaten, in-house begeleiding, gastlessen, stageplek, dienstverband etc.

Uiteraard staan deze zij-instroomtrajecten ook open voor werkzoekenden uit Zwolle.

Toename van andere SROI-invullingen dan alleen plaatsingen.

Voorbeelden hiervan zijn:

- sociale inkoop: Binthout heeft bijvoorbeeld o.a. hout geleverd t.b.v. de nieuwbouw WRZV-hallen en de aanleg van de fietsenstalling bij station Zwolle, wordt Pure Africa steeds vaker de koffieleverancier bij onze opdrachtnemers, gaan we voor samenwerking met de Kas van Kaat (oesterzwammen kweken op koffiedroes) etc.
- ureninzet t.b.v. het onderwijs: bijvoorbeeld de themaweken van Deltion (door o.a. Schagen Infra en KWS), gastlessen over veiligheid (Boskalis)
- support bieden aan werkzoekenden: o.a. door financiering van opleidingen VCA en/of heftruck (Strukton Milieutechniek)
- support bieden aan maatschappelijke instellingen: o.a. Playing for Succes Zwolle (Royal HaskoningDHV)
- support bieden aan het Platform Impact Ondernemen Zwolle: opdrachtnemers doen dat door diensten af te nemen van deze impactondernemers, sommigen doen dat ook door support te bieden in het netwerk en/of de Impactweek (o.a. door Schagen Infra en Storminrecruitment).

In voorbereiding in de gemeente Zwolle: Taalontwikkeling en jobmarketing voor anderstaligen ter bevordering van hun arbeidsmarktkansen. Dit doet het ESR samen met de afdeling Educatie van de gemeente Zwolle. De geboden support door de opdrachtnemers (zoals mentorschap, CV-check, LinkedIn, netwerkopbouw, sollicitatiebrief etc) telt uiteraard mee voor SROI.

3. Bevindingen in cijfers

Aantal contracten

Per 1 juli 2021 heeft het ESR 622 contracten in beheer, waarvan 181 afgerond en gearchiveerd. De som van het aantal SROI-verplichtingen uit die 622 contracten bedraagt € 60 miljoen waarvan € 40 miljoen is gerealiseerd.

Aantal contracten en totale SROI-verplichting

Alle 16 opdrachtgevers (incl. gem. Zwolle)	622	€ 1300 miljoen	€ 60 miljoen
Gemeente Zwolle (als enig opdrachtgever)	125	€ 142 miljoen	€ 5 miljoen
Regionale (gebundelde) contracten: meerdere opdrachtgevers	45	€ 115 miljoen	€ 5 miljoen
• WMO	76	€ 385 miljoen	€ 19 miljoen
• Jeugdzorg	21	€ 50 miljoen	€ 2,5 miljoen
• Overige, waaronder payroll/uitzenden, schoonmaak, onderhoud openbare verlichting, DAS Inhuur Talentenregio			

De regionale (gebundelde) contracten zijn gezamenlijk aanbesteed (gemeente Zwolle is dan vaak 1 van meerdere opdrachtgevers). Het ESR biedt leveranciers de mogelijkheid om hun afzonderlijke SROI-verplichtingen in 1 keer te verantwoorden. Dat betekent een forse vermindering van de administratieve lasten. Niet alleen scheelt bundeling alle betrokkenen veel werk, bundeling vergroot ook het regionale sociaal-maatschappelijke rendement.

SROI (alle 16 opdrachtgevers) verantwoord via kandidateninzet per 1 juli 2021

BBL niveau 1 en 2	161	P-wet banenafspraken	59
BBL niveau 3 en 4	395	P-wet < 2 jaar	93
BOL niveau 1 en 2	345	P-wet > 2 jaar	70
BOL niveau 3 en 4	655	Wajong	110
Pro/VSO werkplek na stage	4	Werkervaringsplek	43
Pro/VSO stage	6	WIA/WAO	119
NUG	55	WSW	28
P-wet beschut	6	WW < 1 jaar	541
		WW > 1 jaar	144

SROI (alle 16 opdrachtgevers) verantwoord via sociale inkoop en MVO

a. Sociale inkoop: € 4,7 miljoen

Bij sociale inkoop gaat het om inkoop van bijvoorbeeld groenwerkzaamheden, schoonmaakdiensten, drukwerk, postdiensten etc bij PSO-30+ gecertificeerde ondernemingen, sociale ondernemingen en sociale werkvoorzieningen.

De afgelopen 2 jaar is er een toename merkbaar op het gebied van sociale inkoop. Steeds meer bedrijven laten zich certificeren op sociaal gebied. Bijvoorbeeld via PSO of Social Enterprise. Het ESR heeft hierin ook een duidelijke adviesrol. Zij wijst partijen met een SROI verplichting op sociale inkoop bij gecertificeerde organisaties om op deze wijze invulling te geven aan SROI. Ook regionale ontwikkelingen zoals het Impact platform Oost-Nederland stimuleert tot sociaal ondernemerschap en tot sociale inkoop.

Dienstenafname in Zwolle gebeurt o.a. bij: groenwerkzaamheden (Axent Groen, PSO-30+), postdiensten (Cycloon, PSO-30+), houtbewerking (Binthout (social enterprise), koffie (Pure Africa (social enterprise), personeel (Tiem, Djopzz) etc.

b. Maatschappelijke meerwaarde: € 7,3 miljoen

MVO-activiteiten hebben een relatie met de huidige arbeidsmarkt of de toekomstige. Voorbeelden hiervan zijn de begeleiding van leerlingen/studenten in projecten, praktijkexcursies, gastlessen, door bedrijven zelf verzorgd/bekostigde inzet bij zij-instroomtrajecten zoals Smart Mobility, zij-instroom, assistent-calculator.

De categorie 'Overige' omvat bijvoorbeeld het verkrijgen van een S-BB-erkenning (erkenning als leerbedrijf), het verkrijgen van een PSO-aspirantstatus) en/of bijdragen aan initiatieven zoals bijvoorbeeld Playing for Success, Baanbrekend Landschap, Climate Campus etc.